

بسم الله الرحمن الرحيم

غدیر (اهمیت حجة الوداع)

بگو با مردم عالم علی کیست	بگو دین جز تولای علی نیست
بگو حکم علی نص کتاب است	بگو خط علی اسلام ناب است
بگو این آیه بر من گشت نازل	نبوت بی ولایت نیست کامل
تویی پیغمبر و حیدر امیر است	تو را غار حرا او را غدیر است
رسالت با ولایت یک کتاب است	یکی ماه است و دیگر آفتاب است

مطلب اول: سفرهای پیامبر اکرم ﷺ به مدینه:

رسول اکرم ﷺ بعد از هجرت از مکه به مدینه و استقرار در آن بعنوان پایگاه اسلام ، سه بار از مدینه به مکه سفر کردند.

بار اول : در سال هشتم پس از صلح حدیبیه به عنوان عمره وارد مکه شدندو طبق قراردادی که با مشرکین بسته بودند فوراً بازگشتند.

بار دوم : در سال نهم به عنوان فتح مکه وارد این شهر شدند و پس از پایان برنامه ها و برچیدن بساط کفر و شرک و بت پرستی به طائف رفتند و هنگام بازگشت به مکه آمده و عمره بجا آوردند و سپس به مدینه بازگشتند.

بار سوم : در سال دهم هجری به عنوان حجة الوداع بود که حضرت برای اولین بار بطور رسمی اعلام حج دادند تا همه حاضر شوند.

مطلب دوم: قصد پیامبر از سفر آخر به مکه

سفر سوم رسول اکرم از مدینه به مکه دو مقصد داشت:

مقصد اول: بیان مسائل و احکام حج برای مردم به طور کامل

مقصد دوم: بیان مسأله خلافت و ولایت و جانشینی

مطلب سوم: خطبه های پیامبر اکرم ﷺ در موضوع ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام)

الف: ایراد خطبه در سرزمین منی

در واقع زمینه سازی برای جریان غدیر بود در این خطبه حضرت، اشاره به امنیت اجتماعی مسلمین از نظر جان و مال و آبروی مردم نمودند و سپس مردم را در مورد ارتکاب گناهان در جاهلیت مورد عفو قرار دادند و مردم را از اختلاف بر حذر داشتند بعد تصریح فرمودند: اگر من نباشم علی بن ابیطالب در مقابل متخلفین خواهد ایستاد بعد حدیث ثقلین بر لسان حضرت جاری شد و اشاره فرمودند: از همین اصحاب من روز قیامت به جهنم برده میشوند.

نکته جالب: در اینجا وقت بیان خطابه پیامبر، امیرالمؤمنین (علیه السلام) سخنان حضرت را برای مردم تکرار میکردند تا آنان که دورترند بشنوند.

ب: ایراد خطبه در مسجد خیف در منی

در روز سوم از توقف درمنی حضرت فرمان دادند تا مردم در مسجد خیف اجتماع کنند در آنجا خطابه ایراد فرمودند و از مردم خواستند که به خاطر بسپارند و فراموش نکنند و به غائبان نیز برسانند

در این خطبه به اخلاص عمل و دلسوزی برای امام مسلمین و تفرقه نینداختن اشاره فرمودند و تساوی همه مسلمانان در برابر حقوق اسلام و قوانین الهی را متذکر شدند سپس مسأله خلافت را بیان فرمودند و حدیث ثقلین را بر لسان جاری ساختند و بار دیگر زمینه را برای غدیر آماده ساختند.

در این مقطع بود که منافقین کاملاً احساس خطر کردند و قضیه را جدی گرفتند و پیمان نوشتند و هم قسم شدند و برنامه های خود را از جمله نقشه قتل رسول اکرم را آغاز نمودند

ج : خطابه مفصل حضرت در غدیر خم

سؤال : شاید کسی بپرسد چرا خطبه سوم را حضرت در خود مسجد الحرام نخواندند آنجا که شرافت ذاتی و عرضی داشت . هم خانه خدا بود هم محل طواف بندگان خدا و هم محل ولادت امیرالمؤمنین علیه السلام بود

پاسخ :

اولا : مسجد الحرام همواره در طول تاریخ آبستن حوادث و اتفاقات گوناگون بوده مانند واقعه عام الفیل و حمله ابرهه اتفاقاتی که بسیاری از آن به دلیل کثرت فراموش شده یا در میان حوادث دیگر کمرنگ شده است

لذا برای اینکه جریان اعلام ولایت و خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام هیچوقت فراموش نشود و در لابلای حوادث دیگر کمرنگ و گم نشود آنرا در سرزمین بکر و بی حادثه مطرح میسازد که در تاریخ غیر از جریان اعلام ولایت حضرت ، هیچ جریان دیگری در خود ندارد و هروقت نام این سرزمین بر سر زبان جاری می شود فقط به فقط بحث غدیر مولا متبادر به ذهن میگردد.

ثانیا : در مکه بسیاری از مسلمانان ممکن بود به دنبال معامله و خرید و فروش یا صلح رحم و دیدار با اقوام خود رفته باشند و برای بیان مطلب ولایت و خلافت حضور نداشته باشند و یا اینها را بهانه و دستاویز قرار دهند که ما آنروز نبودیم و بیرون از مسجدالحرام بودیم.

اما در منطقه غدیر خم کسی راه فرار از خطابه رسول اکرم به بهانه تجارت یا صلح رحم ندارد و این جمعیت حدود بیش از یکصد هزار نفری همه مجبورند بمانند و گوش بدهند و جای دیگری ندارند که بروند و نمی توانند بهانه کنند عدم حضورشان را.

ثالثا : عده زیادی از مسلمین غیر از اهل مدینه در این چهارراهی خداحافظی کرده از بقیه جدا میشوند تا به بلاد خود بروند و دیگر تا مدینه با پیامبر اکرم همراه نمیگردند لذا اگر بنا باشد این تعداد کثیر یک خاطره از همراهی با پیامبر اکرم ﷺ بودن را تعریف کنند معمولا آخرین خاطره فوراً به ذهن متبادر می‌گردد و آخرین خاطره، خاطره خطبه رسول اکرم در غدیر خم با موضوع نصب امام و جانشین می‌باشد.

منبع: سایت تخصصی منبرها

دفتر مطالعات، پژوهش‌ها و ارتباطات حوزوی

مرکز رسیدگی به امور مساجد